

श्रावण शुद्ध पंचमीला नागपंचमी हा सण साजरा केला जातो. नागपंचमीच्या सणाला भारतभर महत्व आहे. वर्षभरातल्या सण उत्सवाच्या निमित्ताने गाय, बैल, कोकिला अशा पक्ष्यांचे पूजन केले जाते. त्याचप्रमाणे नागपंचमीच्या निमित्ताने नागाचं पूजन करणे ही फार प्राचीन परंपरा आहे.

सापांना कोण ओळखत नाही? भीती, घृणा, मृत्यु अणि पूजा या चार शब्दांची सांड म्हणजेच साप. भितीची जागा नागापुजेने घेतली... सापाची मूर्ती करून त्याची पूजा प्रचलित झाली. त्याचबोरावर आपांनी आजोबांनी संपत्तिलेल्या अद्भूत, मनोरंजन या गोटीनी आपल्या मनाचा ताबा घेतला. वास्तविक त्या गोटी तशा कात्यनिक घटना होत्या, अतिशेकी होती. पूर्व पारंपरिक घर घरावर बसलेल्या गोर्टनी सहज दिव्यकागणी तयारी नाही. तोच पूर्जेचा साप तुमचा श्रूत ठरतो. आणि दिसताव शक्ती काढा, दाढ वैरे घेवून आपण मारायला थावतो.

भारतात दरवर्षी सुमारे अडीच लाख लोकांना सर्पदंश होतात. साधारणपणे ७० हजार लोक सर्पदंशाने बळी पडतात. महाराष्ट्रात दरवर्षी किमान १५ हजार लोकांना सर्पदंश होतात. सुमारे २ ते ३ हजार लोक सर्पदंशाला बळी पडतात. योग्य तो वैद्यकीय उपचार न करता मारित, भगत यांचा आसार घेणे, मत्रत्र, झाडपालाचे औषध इत्यादि. अशास्त्रीय उपचारामुळे अधिकतर बळी पडतात.

सापांबद्दल थेडेस.....

जगत सापांच्या अडीच हजारांवर जाती आढळतात. भारतात यांची कफ्त ३२५ जाती सापदतात. यांची ५५ जातीचे साप विषारी या सदरात घेतात. पांतु यातील मुन्ह्यवस्तीच्या आसपास आढळाण्या चारच ग्रस्तु जातीच्या सापांचे विष विणासाला अपायकारक ठरू शकते. या चार जाती म्हणजे फुसे, घोणस आणि मण्यार, याचाच अर्थ उल्लेस मर्व साप निस्पद्धवी आहेत. सापांच्या जातीमध्ये लांबी व आकारामान यात खूपच विविधता आढळते. सर्वसाधारणपणे संगांगाच्या झाल्यास, नर सापांची शेपू त्याच्या एकूण लांबीच्या मानाने भोटी असते तर मादी सापांची लांबी नर सापांहून अधिक असली तरी त्यांचे शेपू आस्ते.

आपल्या देशात सापडणारा सर्वांनी लहान विणिवारी साप म्हणजे 'वाळा' याची लांबी केवळ ५-६ इंचांपर्यंत असते. सर्वांत लांब विणिवारी साप म्हणजे 'अंजगर'. आपल्या देशात सापडणारा सर्वांत लांबी जिभ असेही पडली असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

साप मारणांच्यास याची

कल्पनाही नसते -

- साप हा निस्पद्धवी, असहाय्य असा प्राणी आहे.
- कुठलाई साप विनाकारण हल्ला घेवत नाही.
- साप दूर घरत नाही आणि त्यांना करावात नसतात.
- सापाचे विष अंत तंत्राने उतरत नाही.
- मिटायाक वाटणारा प्रत्येक साप माणूस समर आल्यावर पल्लू जाण्याचा प्रयत्न करतो.
- ऐंशी टक्के जातीचे साप बिणविषारी असतात.
- उंदीर, घुर्हीच्या संरव्येवर ताबा ठेवून ते मानवावर उपकार करतात.
- सापारे हा कायद्याने गुन्हा आहे.

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध्ये विशिष्ट गंधकावक प्रंथीमध्ये (जांकव्हान्स अॅर्पन) जमा करते. या रितीने सापाला गंधज्ञान होते. सापाच्या वरच्या जबड्याला असलेल्या एका खाचेमुळे तोंड न उघडताही त्याची जिभ बाहेर घेतात.

सापाला 'धर्मंग्रंथी' नाहीत शेरीरातील निस्पद्धवी द्रव्य बाहेर टाकण्याचा एक मार्ग म्हणजे घास! घास घेत नसल्याने ती द्रव्ये त्याला काढीच्या वाटे बाहेर टाकावी

पुष्कळच उपयोगी पडते. वासाच्या बाबीतीत सापाची जिभ अस्त्रंत संवेदनक्षम असते. तिच्या पुढच्या टोकावे दोन भाग झालेले असतात. नाक जे गंधकंग गोळा करू शकत नाही तो जिभ गोळा करून तोंडामध